

Знаем ли как да засеем семената на по-добрия живот в селските райони?

От И. Спасова

Средствата по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) са три милиарда и двеста милиона евро. С тези пари, ако правилно се използват, българското село би могло да си стъпи на краката. Но беше изпуснато доста време - с цяла година закъсня началото на програмата, подадените проекти отлежаваха по година, и повече, в очакване да бъдат разгледани в ДФ „Земеделие“, стихийно се отваряше приемът на документи и т. н. През 2010 г започна да се работи на пожар, а през тази година над България надвисна заплахата на правилото „п плюс 2“ - това означава, че ако финансовите средства, предвидени за дадена година не се усвоят до две години, след това те се губят. Заговори се, че има опасност да пропаднат 182 милиона евро за 2009 г. - края на 2011 се вижда. За да се предотврати подобна загуба България е предложила на Европейската комисия три изменения: да отпаднат някои необосновани ограничения (например, че в необлагодетелстваните райони могат да се подпомагат до сто хектара), да се увеличат копенсаторните плащания както в необлагодетелстваните райони, така и агроекологичната мярка, и да започне прилагането на мярка „Натура“, тъй като заповедите за защитените територии за птиците вече са налице. Сега остава ЕК да утвърди предложението размер на плащанията на хектар и **ПОДПОМАГАНЕТО НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНИ,**

чиито земи попадат в Натура, ще започне.

Една от значимите новини в земеделието напоследък - рефинансирането на кредитите договори на ДФ „Земеделие“ с търговските банки, като лихвата се намалява от 9 на 7% е от

полза на земеделските стопани. Но надвисналата заплаха над много от малките животновъдни ферми, че могат да бъдат затворени до края на годината, ако не отговорят на европейските изисквания за модернизация на млечните ферми, остава. За тях е т. нар. гарантиран бюджет в мярка 121 и те могат да вземат като добавка държавна помощ към субсидията, за да модернизируют стопанствата си.

Поради нормативни бъркотии при обществените поръчки и обжалването им т. нар. общински проекти за обновяване на сгради, построяване на пътища, канализация и т. н. зациклиха. ДФ „Земеделие“ е поел ангажимент да приключи в най-скоро време съгласуването на поръчките и графика на изпълнението им, а

ОБЩИНИТЕ МОГАТ ДА ВЗЕМАТ БЕЗЛИХВЕН ЗАЕМ

за да довършат своя проект. Направени са изменения в наредбите по две общински мерки: 322 „Обновяване и развитие на населените места“, и 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони“, с които се облекчава изпълнението на проектите по тях. Сред общинските проекти обаче преобладават пътностроителство и подпомагането на ВиК мрежи, а твърде малко са проектите за изграждане или ремонт на детски градини, здравни пунктове, младежки домове и др. или прилагането на подхода „Лидер“, които биха помогнали за задържане на хората в селата. Други стари „болежки“ са липсата на добре подготвени административни кадри, ниското качество на редица проекти, невъзможността да се установи точният размер на цените за подпомаганите инвестиции, твърде честото влизане на изпълнителя в ролята на „консултант под прикритие“

и... спирането на общинските проекти в очакване да минат местните избори...

„Започва да действа обаче нова мярка - 114 от ПРСР, чиято цел е да бъдат подкрепени земеделските стопани и собствениците на гори при получаването на консултантски услуги, при които става дума за т. нар. кръстосано съответствие, - обясни д-р инж. Мая Нинова, държавен експерт в Дирекция „Развитие на селските райони“, МЗХ. - Нарича се кръстосано спазване или съответствие, тъй като това са поредица, група или списък от директиви и регламенти, групирани в три секции: В Група А е даден списък от директиви в областта на опазване на околната среда, на общественото и здравето на животните; Група Б включва директиви, в които са посочени изисквания относно в областта на здравето на животните и растенията; Третата - В група, е за хуманно отношение към животните. Всички тези регламенти и директиви в момента са задължителни и присъстват като условие в националното законодателство, а от 2012 г. ще се проверява и спазването на първата група по опазване на околната среда. Ако има изпълнение на тези изисквания, ще се налагат т. нар. редукции (намаляване) на директните плащания. Мярка 141 дава възможност на земеделските стопани да получат оценка и подобрение на стопанствата си. Не безплатно: за

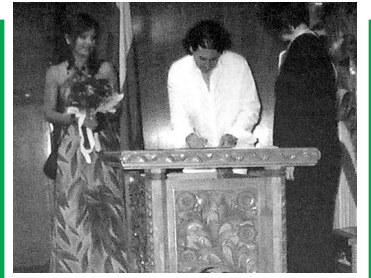
ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ

максимално допустимият разход е 240 евро, а за управление на стопанството максималният разход е 300 евро. За групата, която е с по-широк диапазон, технологичните съвети например, максимално допустимата стойност е 690 евро. Максималната левова

равностойност на 270 евро е за подпомагане на фермера за подготовка по агроекологичната мярка. За стопаните, собственици на гори, комплектът е само един и там максималната стойност е 240 евро. На бенефициентите се възстановяват 80% от платените допустими разходи. В задължителните консултантски услуги максимално допустимият разход е 240 евро, а за управление на стопанството максималният разход е 300 евро. За групата, която е с по-широк диапазон, технологичните съвети например, максимално допустимата стойност е 690 евро. Максималната левова равностойност на 270 евро е за подпомагане на фермера за подготовка по агроекологичната мярка. За стопаните, собственици на гори, комплектът е само един и там максималната стойност е 240 евро. На бенефициентите се възстановяват 80% от платените допустими разходи. Идеята е консултантът да посети съответното стопанство и да направи обща оценка, т.е. да прецени кои точки, кои елементи и кои документи са налични и какво не съответства на изискванията в това стопанство. Ще даде препоръка на земеделския стопанин, която той ще трябва да изпълни. И след това, когато дойде инспекторът, който вече проверява и определя санкции, земеделският стопанин да е спокоен и да получи пълния размер на своето плащане.

Така е в повечето страни от ЕС от 2005 година насам. Който си има брада, трябва да има и гребенче, казва нашият народ. Друг въпрос е достатъчно ли са в България заможените - не много богатите, не и много бедните - земеделски стопани които да се възползват от възможностите по Програмата за развитие на селските райони.

Честито!

Членът на Управителния съвет на БЗНС Цветко Георгиев и съпругата му, сгружената земеделка Венче бяха много щастливи на сватбата на тяхната дъщеря Трендафилка и нейния избраник Диан Караиванов.

Модната дизайнерка Трендафилка (Теди) беше ушла чудесните сватбени костюми в средновековен стил, в които беше аранжирана и цялата разкошна обстановка в парка на хотел „Глория палас“ в Горна баня, София, където се състоя сватбеното тържество.

ЧЕСТИТА РАДОСТ!

РЕДАКЦИЯТА НА В. „ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ“

Крадци унищожават земи в Ямболско

Земеделски производители от Ямболска област, членове на Асоциация на земеделските производители в България (АЗПБ) съобщават за незаконна дейност на престъпни групи, които прокопават обработваеми земеделски площи. Земеделските производители предпологат, че става въпрос за изкопаване на стари медни кабели, част от същителни мрежи на военните. Фрапиращи са случаите на територията на община Болярово в землищата на селата Стефан Караджово и Голямо Крушево.

От среднощните набези и транспортването на „плячката“ остават огромни трапове, достигайщи дълбочина от половин метър и декари съсипана земеделска продукция.

Селяните по света

И Централна Африка има полза от собствено земеделие, а не от вносни стоки

От Даниел Нийрънбърг
експерт по устойчиво земеделие
от института „Уърлдуоч“:

Кризата с храните започна през 2007 г. и все още продължава. През 90-те години много малка част от държавните приходи се отделиха за земеделие, но сега това се променя, защото има все повече гладни хора. Само тази година гладуващите хора са се увеличили с 44 милиона. А земеделието може да даде решение на най-сериозните социални проблеми. Едно от тях е създаването на повече регионални и местни пазари, където да се разменят стоки от региона, за да не се внасят същите продукти от чужбина. По време на моя престой в Африка посетих над 25 страни и говорих с повече от 350 фермери. Едно от най-тревожните неща, които видях през тези 16 месеца, бе нивото на

ЗАВИСИМОСТ ОТ ВНОСНИ СТОКИ

в тази част на континента. Ако влезеш в магазин в Сенегал или Кот д'Ивоар, ще намериш мляко от Белгия, ориз от Тайланд, въпреки че тези страни могат

да произвеждат повече от достатъчно млечни продукти и ориз, за да се изхранват. Хората там разчитат на „милостта“ на международните цени на храните и горивата.

Земеделието често е обвинявано за влошаването на качеството на земята, обезлесяването и климатичните промени, и донякъде с право. Това, което осъзнаваме чак сега, е, че то може да помогне за увеличаване на съхраняването в земята въглероден диоксид. Африканските фермери например могат да „уловят“ 50 млн. тона Св₂ в почвата през следващите 50 години, главно чрез

ЗАСАЖДАНЕТО НА ДЪРВЕТА МЕЖДУ КУЛТУРИТЕ

и интегрирането на различни агроекологични практики. Това се равнява на неутрализиране на световните парникови емисии за цяла година и може да се окаже съществен принос от страна на този регион за справяне с климатичните промени, въпреки че съвсем малък дял от глобалните емисии идват от Африка.

Земеделците могат да намалят и

водния си отпечатък чрез внедряването на различни култури, които задържат водата. Фермерите в Замбия работят за опазването на дивите животни и растения, като въвеждат консервационни мерки в земеделието. Често те са принудени да гонят слонове, носорози и други животни, които по принцип се считат за вредни, защото унищожават реколтата. Ако обаче на фермерите им се покаже как да опазват природата, като същевременно получават пари за това, те няма да използват подобни мерки. Фермерите в Африка от години са намерили ефективни методи за справяне с екстремни ситуации като продължителни засушавания, болести по растенията и животните.

От друга страна около 40% от произведената храна по света се изхвърля, преди да достигне до трапезата. В развитите страни голяма част от продуктите се изхвърлят от домакинствата. В развиващите се пък проблемът идва главно от това, че реколтата се губи още на полето, при транспорта, в резултат на неправилно съхранение, от вредители. В бедните страни трябва да

се наблегне на въвеждането на практики и методи за

ОПАЗВАНЕ НА РЕКОЛТИТЕ,

за които обикновено отиват много труд и усилия. Скритият глад и липсата на микроелементи в диетата на голяма част от африканците, което е огромен проблем. Той се дължи на това, че в голяма част от културите, на които те разчитат за изхранването си, като например царевичата, липсват много вещества, необходими за едно пълноценно и балансирано хранене. Вместо земеделските производители да отглеждат една монокултура като царевича или пшеница, ние препоръчваме култивирането на плодове и зеленчуци заедно с основните култури и въвеждането на агролесовъдни практики като засаждането на дървета. Те могат да започнат да отглеждат и животни, които са не само важен източник на месо и мляко, но произвеждат и естествен тор, който може да замести изцяло прекалено скъпите за повечето фермери в Субсахарска (Централна) Африка изкуствени торове.